SỐ THỨ 1561 — NGÀY THỨ BA 30 MAI 1922 — NĂM THỨ MƯỜI

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ
MỖI SỐ : 0$02

	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
Một năm	4$00	6$[illegible]	6$30	6$30	6$60	9$00
Các làng và Các công-sở	»	8.00	8.00	8.00	9.00	»
Sáu tháng	3.00	3.50	3.20	3.20	3.30	4.50
Ba tháng	1.50	1.75	1.60	1.60	1.65	2.25
Một tháng	0.50	0.60	0.55	0.55	0.60	0.75

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur 61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHẠM-DUY-LỰC
Administrateur gérant : NGUYỄN-VĂN-LUẬN

Adresse télégraphique
TRUNG BẮC TÂN VĂN HANOI
TÉLÉPHONE Nº 150

DEPOT LEGAL «INDOCHINE» Nº 176

ANNONCES
Décomptées à raison de 3 lignes au centimètre de hauteur, sur 0m065 de large.

4e page
Une seule insertion. . . . 0$20 le c/m
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . . . 0$18 le c/m
Réclame dans la 1re page. . . . 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales. . 1$50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Hội Khai-trí-tiến đức đối với tiền-đồ Việt-Nam và cái nghĩa-vụ quốc-dân ta đối với hội ấy

(Tiếp theo)

Nước nào cũng vậy, dân-trí có khai, dân-đức có tiến thì mới mong tới được cái cõi giàu mạnh văn-minh. Một cái nước dân-trí còn hắc-ám, dân-đức đương truy-lạc như nước ta bây giờ, cái vận-mệnh tương-lai chỉ trông ở cái chủ nghĩa Pháp Việt đề-huề đạt tới hay không đạt tới; cái chủ nghĩa Pháp Việt đề-huề có đạt tới thì người Đại-pháp mới chịu hết lòng khai hóa cho quốc-dân ta, mà quốc-dân ta mới thật rốc bụng tin theo ở người Đại-pháp, trí-thức một ngày một mở mang, đạo-đức một ngày một tăng-tiến, cái quả-tốt văn-minh giàu mạnh sau này, là tự cái hạt nhân ấy nó có ngày đâm cành trổ lá, mọc nụ ra hoa. Cái mục đích hội « Khai-trí-tiến đức như đã kể trên kia chính là xúm nhau một bọn người có tâm huyết, có tư-tưởng, có kiến thức, có tư-cách, có tài lực mà cùng ra tay dọn cỏ đào lỗ, ương cái hạt nhân ấy, rồi vun xới tưới tắm, cho quốc-dân ta ngày sau được hái cái quả tốt vô-lượng vô-cùng.

Cứ coi công việc của hội tiến hành trong mấy năm nay, tuy buổi đầu sáng lập, còn nhiều nỗi trở-lực khó-khăn, nhưng thật đã tỏ ra là một cái cơ-quan xác-đáng để thông đạt tình ý chính-phủ với quốc-dân; một chén trà tiễn quan Toàn-quyền Sarraut ngày xưa, tức là một đạo bùa yêu đã gắn chặt cái cảm-tình người hai nước; khi quan Toàn quyền Long phó nhậm, những điều kinh-hoạch lớn thuộc về chính trị, như mở thêm dân nghị-viện, tăng thêm lương quan lại, làm thêm đường xe hỏa, sửa thêm đường thủy-lợi, cơ-quan giao-thông làm cho hoàn bị hơn trước, chương-trình giáo-dục làm cho phổ biến hơn xưa, lập nhiều trường dạy kỹ-nghệ cho thực-nghiệp nước nhà được chấn-hưng, lập hai ngạch mới viên quan cho quyền lợi người mình được to rộng, phàm các vấn-đề dân-sinh quốc-kế; ngài đều vui lòng cùng các nhà trị-sự hội đàm luận, coi hội như một cái ống truyền thanh, một cái trạm thông tin của chánh-phủ đối với quốc dân; về nội-dung tổ-chức ở trong hội, thì nhà công-quán đã hoàn thành, có đàn diễn-thuyết, có viện xem sách, có cuộc thể-thao, sau này phòng âm nhạc, vườn ấu-trĩ, sân đá cầu cũng sẽ lục tục kiến thiết cả; những việc công-ích do trong hội phát khởi thì đã thực hành được mấy việc cầu lương hí kịch, thưởng tưởng học sinh, mới kỳ hội đồng này lại định đặt ra mấy cái giải thưởng để cổ lệ các nhà trước-thuật, các nhà công-nghệ, cùng những bậc thanh niên tuấn-tú rốc-chí học hành; cái mục-đích khai trí tiến-đức thật đã minh bạch rõ ràng, không còn phải nghi hoặc gì nữa.

Vậy mà quốc dân ta nhiều người còn ngờ giải cái mục-đích của hội có kẻ chính thân mình ghi tên số hội, mà bốn chữ « khai-trí-tiến-đức » không từng để tai nghe bụng nghĩ bao giờ; xét tâm-lý của bọn người này, hình như thấy một cái hội trong toàn những đạt quan hiển-hoạn danh nhân cự-công, lại có các quí quan cũng đi lại sùm sầy, châu chấu thấy đỏ lửa thì vào, cho là một cái trường trác lợi mua danh, rắp toan ỷ thế cậy thần, để cầu thỏa cái bụng hèn « hôn dạ khất ai, kiêu nhân bạch-nhật »; bọn người ấy tuy có chân trong hội, mà đối với mục-đích hội, khác nào như thuyền cứ ngược mà lái vẫn xuôi, chẳng những không ích gì cho hội, không ích gì cho quốc-dân, mà có khi lại làm phương hại cái cuộc tiến-hóa của quốc-dân, hư tổn cái danh dự chân-chính của hội nữa. Lại có kẻ đề thân ngoài hội, ngày thường nói đến dân-trí dân đức, cũng làm bộ phẫn thế ưu thời, mà rút lại nhất-thiết việc đời, không có cái gì là quan tâm thông-dạng cả; xét cái tâm-lý của bọn người ấy, hình-như thấy công việc của hội « Khai trí tiến đức » tiến hành, toàn là những công việc nhất-sơ sáng kiến, nào mở Xéc (cercle), nào diễn-kịch nào đánh gươm, nay tiệc rượu mai tiệc trà, chưa kịp xét thấu được cái ý nghĩa sâu xa, đã vội lấy con mắt hẹp-hòi, buông những giọng chê cười bỉ báng; bọn người ấy đã không tán-thành cho cái mục đích chính đáng của hội, không tán thành cho cái mục đích chân chính của cả quốc-dân ta thì chớ, mà lại làm ngăn cản cái công cuộc có ích của hội, chướng ngại cái tiền đồ tốt đẹp của quốc-dân ta nữa, chứ chẳng không.

Mong rằng quốc-dân ta sẽ giải thích hết những cái ngộ-điểm ấy mà cùng khuynh hướng cả vào một cái mục-đích rất to lớn, rất chính đáng, rất có thế-lực, rất hợp thời thế, thuận nhân-tâm Việt-Nam ta bây giờ là cái mục-đích Khai-trí tiến-đức kia; những người chủ-trương việc hội thì lo hết thực-tâm thực lực mà làm cho đạt tới cái mục đích đó; những người có chân hội thì lo nhất tâm nhất đức, góp của góp công mà làm cho quán-triệt cái mục đích đó; còn những người bàng-quan cục ngoại, cũng nên bỏ hẳn cái thói xấu ô-hô tiêu-mạ, mà vì giống nòi, vì tổ quốc, cùng nhau hô-hào cổ-vũ, đúng được vào hội cho đông. Cái hi vọng tương lai của Việt-Nam ta là ở trong bốn chữ « Khai-trí tiến đức » vậy.

DƯƠNG-BÁ-TRẠC

LỆ ĐỔI CHỖ Ở

Hễ các ông mua báo, khi đổi chỗ ở, muốn bản-quán gửi đến chỗ mới, thì gửi cho bản quán cái giấy quấn báo, chữa lại thế nào thì biên rõ ràng vào đấy, và gửi theo hai hào (0$20) bằng tem cũng được) để chi tiêu giấy quấn khác.

Hễ ai không gửi tiền theo thì [illegible]

ÂU CHÂU ĐIỆN TÍN

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 29 Mai 1922

Quan Clémenceau tại Nantes

Quan Clémenceau chủ-tọa lễ khánh thành kỷ niệm-đài các học-sinh tại học đường Nantes quyên sinh trong buổi chiến tranh mới rồi. Ngài có khuyên nhủ học-sinh những lời lẽ rất xúc-động. Sau đến lúc dự tiệc, ngài có nói không có lẽ nào những kẻ chiến thắng lại phải đứng vào cái địa-vị kẻ thất bại. Nước Đại-pháp hết sức duy trì cuộc hòa-bình, nhưng trong việc cố gắng này cũng có một cái giới-hạn không sao có thể vượt qua được.

Cuộc đấu võ

Trong cuộc đấu võ Pháp Ý mới rồi, đến keo thứ hai nhà võ-nghệ Đại-pháp tên là Guillemet đã đánh được nhà võ-nghệ nước Ý tên là Sparla.

Việc nước Ý

Đức giáo-hoàng đã tiếp 2000 người Đại-pháp đến dự cuộc hội-nghị Minh thánh. Sáng hôm chủ-nhật, có 24 000 người đến dự lễ tại hý-trường Colisée.

Việc nước Anh

Theo như lời nhà báo *Daily Mail*, nghe đâu giáo-chủ Gasparri có viết thư cho hội Vạn-quốc để phản đối việc giao cho nước Anh bảo-hộ xứ Palestine.

Việc nước Đức

Nước Đức đã mở mang nhà máy vô-tuyến điện Nauen.

Cái vấn-đề bồi-thường

Theo như lời báo *Courrier de la France* trong bức thư của nước Đức trả lời hội-đồng Bồi-thường, có nói đến những điều-khoản sẽ thi-hành theo với khoản công-trái liệt-quốc. Cứ như lời chánh-phủ nước Đức thì cuộc công-trái liệt-quốc ấy thành-công, ắt trong nhiều năm về sau này nước Đức đỡ phải lo về số tiền bồi-thường. Vì một phần tiền trong số tiền công-trái ấy sẽ dùng để chi vào số bồi-thường. Còn một phần số tiền công thải sẽ dùng để làm cho giá tiền mark được vững vàng. Các báo-quán đều biểu đồng tình với tòa Nội-các về việc ấy, chỉ trừ các báo-quán về Hữu.

— Đảng [illegible] không ưng mà thôi.

Việc nước Hi-lạp

Tại Athènes đã làm lễ cải táng binh hài thủy binh Đại-pháp bị hại ở Athènes trong tháng Décembre 1916. Tổng giáo-chủ làm lễ cầu kinh. Có các quan đại-sứ nước Pháp, nước Anh nước Yougoslavie, và các quan binh nước Anh, nước Ý và các tư-gia Đại-pháp đến dự lễ. Trên quan-tài có đặt nhiều vòng hoa. Các quan-tài ấy sẽ chở từ Salonique về Marseille.

Bàn góp về kỳ thi cơ-thủy Pháp-Việt

Năm nào cũng vậy, từ đầu tháng sáu tây trở đi cho đến ngày thi tốt-nghiệp bằng cơ-thủy, nam nữ học-sinh ở các trường Pháp-Việt nhộn nhịp ôn tập bài vở để đi thi. Cái kết-quả trong mười tháng học ở lớp nhất đến hôm xướng danh học-trò đỗ mới có thể biết được. Trong ngót mười tháng giùi mài chuyên cần, mong sao đến ngày thi ấy thấy tên trên bảng đỗ mới thỏa lòng hởi dạ. Người ứng-thí cho đến cha mẹ, anh em, thân thích ngong ngóng mong đợi tin mừng. Nhưng trong một kỳ thi trăm nghìn người cùng nhau đua tài ganh trí, có phải ai ai cũng được thỏa-mãn đâu, làm thế nào là khỏi có kẻ hoặc vì tài sơ trí thiển, hoặc vì gặp số phận rủi mà không được nhẹ bước rồng mây. Tất trong bọn ấy, phần nhiều người sinh lòng phẫn trí. Đã thất-vọng trong lòng chất chứa những mối bực tức. — Lúc bấy giờ lại thường nghe thấy câu: « *Học tài thi phận* ».

Những người đỗ được bằng cơ-thủy đã chắc đâu hết thảy được vào trường Trung học. Làm thế nào cũng có người bị đào thải — có khi số người bị đào-thải là phần nhiều! — Bọn này mới khó nghĩ hơn bọn trên, vì bọn kia không đỗ, nếu chưa quá niên-hạn còn được học ở trường tiểu học Pháp Việt. Vì có gì mà khó nghĩ? Vì lẽ rằng khi có bằng tốt-nghiệp tiểu học ấy nếu không đỗ vào trường Trung-học, thì không thể về trường Pháp-Việt học thêm một năm nữa được. Tiến thoái lưỡng nan, khác nào chiếc bách lênh đênh giữa dòng gặp cơn mưa sa gió táp, biết bờ bến là đâu mà lánh! Nhưng bước đầu trong học giới gặp sự gian nan hiểm trở, chớ nên vội nản trí ngã lòng. Mới 13, 14 hay 15 tuổi, trong tay có bằng cơ-thủy đã lo chi không có thể làm ích cho thân, cho nhà được. Tuổi xanh còn dài, vì lỡ bước công danh như thế, nên tìm một nghề gì xứng hợp với tư-chất mà học tập. Nên sớm biết tùy tài chọn nghề mới khỏi ra con người vô-dụng. Xưa kia bực học còn thấp kém, nên việc thi-cử còn dễ dàng. Đến nay trong nước việc học đã mở mang bực học càng cao. Bực học cao bao nhiêu thì khó bấy nhiêu. Sự học đã khó thời sự thi cũng theo đấy mà ra không dễ. Muốn kén chọn nhân-tài cho đích-đáng, tất phải lựa lọc cẩn thận. Vì lẽ kén chọn nhân-tài, nên trong bọn thí-sinh các đẳng học chia ba độ một phần được nhẹ gót đường mây. — Mươi mười hai năm về trước, trăm người đi thi hỏng độ vài ba chục người đã cho là nhiều. - Có lẽ cách đây mươi mười lăm năm thì bằng Tây-học chẳng khác gì thi hương, nghìn vạn người gọng lên ống quyển, có bao nhiêu người được nêu-vinh võng lọng về quê hương? Ta xem thế mà tri rằng sự thi cử mỗi ngày thêm khó, người đi học nếu không có thiên tư, khi hết hạn học ở trường tiểu học Pháp-Việt, hoặc có bằng Cơ-thủy hay không nên tùy học-lực mà xoay ra thực-nghiệp. Nhân sinh bách nghệ, nghề nào tinh xảo cũng là đáng quí đáng trọng. Ta có câu: «*Nhất nghệ tinh nhất thân vinh* ». Tây ngạn có câu: « *Il n'y a pas de sots métiers, il n'y a que de sottes gens* ». Đó là những câu khích khuyến người học tập nghề nghiệp. Kẻ đi học nên trông xa sớm biết chọn lấy một nghề cho khỏi hoài tuổi trẻ. Chớ nên mơ màng viễn-vọng như các ông thuở trước, bước công-danh đã lỡ, còn cắm cúi mài miệt hết đời trong việc khoa-cử, đến đầu bạc răng long mà chưa hết nợ đèn sách! Trong đời người, cái khoảng thời-giờ lập nên công-nghiệp bất quá là vài ba mươi năm, nghĩa là từ hai mươi đến bốn năm mươi tuổi. Đương lúc trai trẻ tráng-kiện mới có thể đảm đương được công việc ở đời; đời người là một trường cạnh-tranh, phải đủ sức lực mới ganh đua được. Nên mài miệt trong sự học mãi đến khi tuổi đã luống, còn sức đâu mà thi thố cái tài trong nghề mình được. Phải, tuổi thanh-niên khí-huyết đương sung-túc, hăng hái ra gánh vác công việc đời.

Ta cũng nhận suy xét, ai nấy đều biết rằng nước nhà đương cần chấn-hưng thực-nghiệp. Muốn chấn-hưng thực-nghiệp, cần phải có những người đủ tài-năng ra học tập mọi nghề. Hễ trong nước có nhiều nhà máy to xưởng thợ lớn là nước mạnh dân giàu. Dân Việt-Nam nhờ có chánh-phủ Đại Pháp đưa dắt đến con đường tấn bộ, lo gì chẳng chóng đến ngày cùng người đua chen. Ta có cái thói bệnh là khinh nghề-nghiệp, nên chi công-nghệ trong nước kém cỏi. Ta ắt có thầy khai-hóa cho ta, nếu ta không biết sự lợi hại mà khuynh-hướng về thực-nghiệp chẳng khá tiếc cơ-hội tốt lắm ru? Tôi vừa mới nói rằng dân ta có tính coi khinh coi thường nghề nghiệp, xin trích lược mấy lời của Ch. Wagner tiên-sinh, để người đi học hiểu rõ rằng trong tay có một nghề nghiệp tinh-xảo, là có ích cho thân, cho nhà, cho nước: « .. *Nghĩa-vụ của con là phải học tập để sau này trở nên người hữu dụng... Khi ta xem xét công việc học hành của con, rồi ta tùy tài năng của con mà chọn cho con một nghề. Dùng trí-lực hay dùng tay cả công làm việc đều là đáng trọng cả. Điều cốt yếu là làm nghề mình cho tinh xảo. Vì con mà cha chỉ có một điều sở vọng là: con nên người làm việc bằng tư-tưởng hay là người thợ, cốt phải tinh nghề mình.* » Lại xin nhắc đến câu: « *Nhất nghệ tinh, nhất thân vinh* »

Đó là nói với nam-học-giới. Còn về nữ-giới, tuy chẳng học nghề-nghiệp ra đua tài đua khéo trong xã hội, nhưng cũng học cho có đủ đức-tính tài-năng lo liệu việc trong gia đình. Học cho biết điều hay lẽ phải, khỏi u-u minh-minh, mọi việc không mờ tối, và cốt cho tư-cách hoàn-toàn khỏi nhơ nhuốc đời.

Chẳng còn mấy ngày nữa đã đến kỳ thi, tôi viết bài này để nam nữ học-sinh các trường tiểu học Pháp-Việt say xét xem, khi thi xong và hết hạn học, có nên tùy tài mà chọn lấy một nghề cho xứng hợp với tư-chất, trước là nên người hữu ích, sau là khỏi mang tiếng là người dở dang vô dụng.

T. Q. B

VĂN UYỂN

Thức đêm

Đêm khuya chẳng ngủ gối chong-chong,
Nghĩ ngợi gần xa những bận lòng.
Tiếng dế năm canh gà gáy dọn,
Đồng hồ sáu khắc ngọn đèn dong.
Bóng trăng dòm cửa khi mờ tỏ.
Ngọn gió qua song lưỡng lạnh lùng.
Nợ nước nợ duyên còn vấn vít.
Làm trai ta quyết giả cho xong.

Bái-Hảo

Cậu Ương bị gai hồng

(ngụ ngôn)

Cậu Ương đi hái hoa hồng,
Bị gai đâm trúng giữa lòng bàn tay.
Ương ta đang lúc mê-say,
Đang khi mải-miệt còn hay nỗi gì.
Mãi sau tới lúc ra đi,
Bông hoa bỗng thấy sắc gì đỏ hoe.
Thì ra máu chảy đầm-đìa,
Cậu ta kinh-khiếp gọi me dọc-đường.
Có người thấy vậy chẳng thương.
Lại còn mắng nhiếc cho Ương một hồi;
— Như em mọng hồng còn hoi,
Cớ sao đã vội học đòi chơi hoa.
Chơi hoa là cách « chơi già »,
Trăm khôn nghìn khéo để mà biết chơi.

Nam-hương.

TỰ DO DIỄN ĐÀN

Cái cảnh huống của các nhà giáo sư ở chốn hương-thôn

(Tiếp theo)

4° *Bàn về cách giao thiệp.* — Ở nơi thị-thành các nhà giáo sư ngoại giờ ở học-đường ra thì sự giao thiệp đối với phụ huynh học-trò thực không quan hệ mấy, ông nào muốn quảng-giao thì giao-thiệp, bằng không thì thôi, chứ không có chút chi ngăn trở đến học-đường cả, vì ở nơi thành-thị ai nấy đều biết sự học cả rồi, người nọ chưa phải đuổi ra thì người kia đã chực xin vào. Ta cứ xem mỗi năm đến ngày khai trường, cha dắt con, anh đưa em, lũ lũ lượt lượt đứng ở cửa trường đợi xin vào học, chỉ những mong sao cho con em mình chiếm được một chỗ ngồi ở trên ghế nhà trường đã là vinh hạnh. Khi xin được học rồi thì phụ huynh các hàng sĩ-tử ấy trong bụng vừa mừng mà lại vừa lo. Mừng sao? mừng rằng con em ta đã được có chốn an thân học tập, con đường tiến thân ở tương lai này cũng là do từ bước ấy. Lo sao? lo rằng không biết con em ta có chăm chỉ học hành, chuyên cần đèn sách cho không, hay lại đua anh đua em chơi bời lêu lổng, để đến nỗi rồi ra phải đuổi không được học nữa, thì cái công phu khó nhọc của ta kia, cái lòng hi-vọng của ta kia cũng là uổng phí! Sự lo lắng này các ông ở chốn dân thôn cho con ra tỉnh học có phần lại lo gấp mấy các ông phụ huynh sĩ-tử ở chốn thị-thành, [illegible] gạo bị vận đi cho con, nếu con không cố học cho thành thân thì sau này về chốn hương thôn lại còn bị người đàm tiếu. Vậy nên học-trò lỡ có ai vì điều lỗi mà phải đuổi, thì thôi nào là tìm thầy tìm thợ, cậy cục xin cho con em lại được vào học như xưa. Bằng không thì cũng lại tìm nơi cho con em học tư để mong ngày thành đạt, mà chính các cậu cũng phải gắng sức học hành để theo sao cho kịp anh em chúng bạn. Ấy đấy sự học ở chốn thị-thành gian nan là thế, cho nên ta nói rằng sự giao-thiệp của các nhà giáo-sư đối với phụ huynh học-trò thực không can gì trường cũng chưa hẳn đã là quá đáng vậy.

Song ở chốn hương-thôn thì không thế. Các nhà giáo-sư tuyệt nhiên không thể không giao thiệp với phụ huynh học-trò và các người nhân sự tổng lý được. Vì ở chốn dân thôn chưa mấy người hiểu rõ sự ích lợi của sự học bây giờ. Nay học mãi thôi, sáng đi chiều nghỉ, họ vẫn còn giữ lối cổ tưởng cho con em đi học là cốt nhờ ông thầy giữ cho đỡ nghịch đỡ chơi, còn về sự học tấn được sao hay vậy, chứ họ có biết đâu rằng việc học ngày nay là quí ở thời kỳ niên thiếu, chứ không như việc học ngày trước quí ở tam-kỳ lão-đại. Gián hoặc mới từng cũng được giảm ba người biết, nhưng các người này hễ khi con em họ học hơi khá khá rồi thì lại đưa ra trường Kiêm-bị ở chốn thị-thành. Bởi vậy nên ta cần phải giao-thiệp với người chưa hiểu để bày tỏ cho họ hiểu sự ích lợi của sự học bây giờ, giao-thiệp với người đã hiểu để rồi ra họ lại cổ động lẫn cho nhau. Các nhà giáo-sư chốn dân tổng tức là sư, chủ, sư, chủ đối đãi với nhau có đắc tình để cùng làm nhân quả lẫn cho nhau thì sự học của bọn thiếu niên sau ta kia mới thực được hoàn-toàn, tận thiện tận mỹ. Nhưng giao-thiệp đây không phải ra luồn vào cúi, nịnh nọt họ đâu. Cổ-ngữ có câu: Đáo giang tùy khúc; trong chốn hương-thôn có chỗ dân thuần hậu, có chỗ dân điêu ngoa, có nơi dân cần kiệm, có nơi dân xa xỉ, cách giao-thiệp mỗi nơi một khác, không đâu giống đâu. Song gặp cảnh nào mặc lòng, các nhà giáo-sư ta, cũng cứ nên tự đặt mình vào các địa vị nhà gõ đầu trẻ, tự xét mình sao cho dân phục đến yên, tự nhận mình là người có cái trách nhiệm lớn lao, rồi thì những lúc rảnh công việc cũng là những ngày chủ nhật, thứ năm ta nên bớt chút thì giờ, lại chơi các nhà tổng lý và các phụ huynh học-trò đem những lời hay lẽ phải ở các báo-chương bàn bạc cho họ nghe, đem những sự lợi về Nam học ngày nay giảng giải cho họ rõ. Lời ngon ngữ cách cư xử của ta, ta cố giữ sao cho được nghiêm chỉnh đoan trang để giữ cho được trọn vẹn cái phẩm giá của mình đừng để vì cách giao thiệp của ta mà khiến cho họ hiểu lầm, tưởng ta phải quị lụy họ nữa, rồi sinh ra những câu chỉ ngụi, điều nọ tiếng kia. Ở thời-đại này là buổi đời giao-thiệp, các nhà giáo-sư ta ở chốn thôn-quê, ta muốn giữ sao cho trọn khỏi phụ cái công khai hóa của chánh-phủ, dưới cho được thỏa lòng mong mỏi của quốc-dân, thì cái tài giỏi của ta

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

không những chỉ ở mỗi ngày ba buổi học mà thôi, lại còn ngoài bổ học nhiều hơn nữa.

Tóm lại, dương buổi giao-thời này cái trách-nhiệm giáo-dục là một trách-nhiệm lớn lao, sự giao-thiệp ở chốn hương-thôn là sự rất khó. Kỷ-giả lời quê ý hẹp, có dâu dám đưa nơi hàn-uyên, dự bút chốn văn-đàn để mua một trò cười cháng các ngài độc-giả. Song chẳng qua là mượn bút để trần tình, ý nghĩ ra làm sao viết ra làm vậy, xin các bậc cao-minh lượng xét.

Vũ-đình-Trinh

Dư luận Nam-kỳ

Một lợi-danh nhấp nhử kiếp con người

Ôi ! lợi-danh ! danh-lợi ! ! !

Ngòn bút chưa tỏa nỗi cay đắng của cuộc đời, mà lòng xuân đã đường như é-chề với những trận lợi-danh, chán ngắt cái kiếp trần, luống lo về buổi cuối cùng nay chẳng rõ cái danh lợi nó có theo chúng ta hẹn với ta dưới ba tấc đất kia chăng !

Tuy nhiên, người đời ai cũng nhảo lợi danh, tưởng chừng như cái mục-đích của kiếp sống vẫn không gì khác hơn danh lợi nữa. Thật thế ! Con người không có đồng tiêu thời không sao sống được, không giao cảng rộng rãi chừng nào thỏ đời người càng được thỏa-mãn chừng nấy. Năm cay ngàn đắng chay gót trần ai, thế mà hiện ta ai cũng phải bôn-xu, trục nam tắc bắc. Thế-lực đồng tiền mạnh-mẽ làm sao ! không nói rằng nó có thể dicuyển lòng người, khiến cho lỗi đạo cang-thường luân-lý, gây những vẹc tàn tàn thiên-lương mà đến những sự đảo lộn xã nói, vỡ đất long trời, nếu vẫn thấn tài thời không ai thi hành được. Ấy vì đó mà mọi người ai cũng có cái dụng muốn thỏa-lợi, tưởng cũng là một lẽ tự nhiên, bất tất phải bàn làm.

Đến như danh cứ bình tĩnh mà nói thời danh không thể qua lợi được, không cần thiết đến kiếp sống cho lắm; tưởng-vọng như danh là cái ngọn mà lợi mới chính là cái gốc. Nương kẻ đâu có người không ham lợi mà ham danh, không ham giàu mà ham t ng; những người ấy vì tự ham cầu họ được chính-đáng không sai lầm tuổi thật là qui lắm, không những tự họ được thỏa mãn cái hi-vọng mà xã hội cũng dự được một phần vinh-diệu trong đấy lửa.

Vì sao thế ? — Ai lại còn chẳng biết : con người mà đến lúc an giấc nghìn năm rồi thời không thể nằm đồng-hoang đem theo cũng không thể giữ đồng bạc một nơi cho con cháu mãi. Đồng bạc ấy không khỏi về tay kẻ khác, thời thân người cũng chỉ là một đống thịt hôi thối đó thôi. Chỉ như danh thân đại danh ở đấy mộ lấp. Như danh vẫn thơm tho, công với non sông cùng thọ.

Cứ mấy lẽ trên đó mà bàn thời đời lại có những hạng người vì bam danh ham lợi quá mà hóa ra thi hành lầm cái thủ đoạn thường-kỳ, đạp đổ cả ba giềng năm mối, trái hẳn với đạo đời, thậm chí dâm bại lẫn nhau, thù lẫn nhau để xâu-xé miếng mồi danh-lợi. Hoặc có kẻ không rõ thế nào là danh, thế nào là lợi, cũng đua nhau cầu danh cầu lợi một cách khổ ổ khẩu bì, miễn cho thỏa được cái dục vọng quấy, cái sở thích rằng Ô ! danh như thế là mình tự nhủ mình mà lợi như thế là mình tự nhủ mình đó. Nương biết đâu nương con người ấy họ có suy nghĩ đến những nông-nỗi như vậy, họ có lấy thế làm trái mắt bàng quang mà lỉnh ngó lại. Kia một tên khốn khổ gần tận kiếp cái đầu khất thực, may được người bố thí nhưng vì một tiếng nói năng thời liền tự cho là danh nhận đối mà thác.

Hai con vua nước Cô-trúc vì một chút nghịch ý mà dành chẳng màng lợi chẳng bam, quyết đem mình gửi nơi Thú-dương để cái tiếng D , Tế mãi đến đời sau còn nhắc nhở. Vì danh-lợi mà sai cái nghĩa vụ làm người thời có sống trên đời cũng chỉ là vô ích vô bổ. Quốc gia vì đó mà kém giá trị, xã-hội vì đó mà mất trật-tự, còn gì tội ác bằng !

Ấy vì miếng mồi danh lợi nhấp nhử kiếp con người mà hóa ra cuộc đời nhiều nỗi đắng cay, đầy-đọa cái xác-phàm, cho cháy mày, cho nám mặt. Tóm lại danh-lợi cho chúng ta thời ta nên tân-tụng ngợi khen, hoặc đeo đuổi cho đến được cái mục-đích mà đành-lợi hèa mạt thời ta đáng khinh bỉ chê đó, lại nên xa lánh. Ấy xác thịt ta, gan óc ta mà lần-lộn ở trên cõ bẩn thưởng nầy là chỉ có thể thôi, trưởng các nhà nay nghiệm cổ suy kim cũng thường thấu đáo.

A. H. B. T. Q. T.

VIỆC HANOI

Giá bạc. — Kể từ ngày 30 Mai nầy, giá bạc ở kho Nhà nước định là 0 f. 85.

Tia tàu. — Tàu *Angkor* chở thư tín đi Pnap đến sáng 1er Juin sẽ khởi hành ở Hai-phong đi Sai-gon.

Thư tín ở Hà-nội đến ngày 31 Mai chuyến xe hỏa 20 giờ 07 sẽ chở xuống Hải-phòng.

Lễ Hưng-quốc khánh niệm tại Trung-kỳ. — Phủ Toàn quyền có lệnh được diện-tín ở Huế truyền rằng ngày mồng 2 tháng năm của rồi sẽ các Linh-mục ký đều làm lễ Hưng-quốc khánh-niệm một cách rất long trọng. Theo như lời Hoàng-thượng phán trước khi khởi hành thì tại nhà thờ cam có làm đại lễ ký-niệm các quan võ Đại-pháp đã giúp đức Gia-long ngày trước. Các quan Tây quan Nam đều bận áo trào đến dự lễ.

Cuộc phát phần thưởng. — Bản-quán được tin rằng cuộc phát phần thưởng cho học-sinh ấ trường Hanoi ngày chủ nhật 11 Juin thì quan Cai-trị Toussaint sẽ lên chủ tọa. Nếu vậy thì tại cuộc diễn nghe những câu và chương hàng-hồn của một nhà đại danh ở đây mộ lắm.

Hội-đồng bảo hộ. — Trong kỳ hội đồng vừa rồi, Hội-đồng bảo hộ đã bỏ qua chống án của hai người tội nhân phải xử tử mà không xét đến, Hội đồng lại bác cái án của tiệu đồng đề bình Lạng-sơn xử tử một người tội nhân khác, vậy việc này sẽ giao cho một Hội-đồng đề bình thác xét lại. Nguyên là các tội thuộc về quốc-sự phạm trừ ra tội-nhân k bẩm được, có cầm khí giới ở tay không kể, còn thì không phải tội xử tử.

Thi ở đâu ? — Vì một tờ báo kia nói rằng kỳ thi Sơ-học Pháp-Việt (*Certificat de fin d'études primaires Franco-annamites*) năm nay sẽ cũng như mọ năm thi ở trường Bảo-hộ Hanoi nên có nhiều học-sinh viết thư hỏi bản-quán về việc ấy. Bản-quán đã lập tức hỏi tại nha Sơ-tăng học-chính rồi, thì biết chắc chắn rằng kỳ thi Sơ-học Pháp Việt năm nay không phải thi ở trường Bảo hộ như mọi năm mà sẽ thi ở trường mới làm ở phố Sinh từ kia. Vậy các cô các cậu đi thi nên nhớ, kẻo lầm.

Cuộc thi thơ — Cuộc thi thơ của cô Ngô-thị-Quyên hiện nay đăng *sơ, phác, giám* đã chấm xong cả những bài nhiều điểm, chiều hôm qua bản quán đã đến riêng vào một tập mà để trình cụ lớn Thiều Đặng đại-nhân, rồi cụ lớn sẽ cùng quan Tuần Nguyễn-tấn Cảnh, quan Thương Ng duy-Thiện và quan Hồng-lô Đỗ-lê-P ồ nội duyệt cho điểm-số hoặc phê *ưu, bình, thứ* vân vân như lối chấm bi của ta thuở xưa Dầu *chả* chỉ trong tuần-lễ nầy thì chấm xong, vậy chẳng bao lâu đồng-bang ta sẽ được hoan-nghênh một nhà Thi bá chưa biết nam-giới hay nữ giới. Ông Ng-v Luận là quản-lý bản-báo sẽ cho *sơ, phác, giám* trong khi chấm vội, còn có d-ệu chăng, vậy có ấy ông cử Dương-bá-Trạc gia có g một lần nữa mà duyệt lại rồi cả các bài ít điểm xem bài nào có thể lấy lên được thì đặc-cách đề thành ca lệ, Thiều, đề ngài định-liệu, cũ g như lối thi ta trước xưa cứ báo nhiêu quyển *Liệt sĩ* đến tay một ông Phán-khảo duyệt lại cho khỏi dở.

Thuốc giả. — Trong số báo ngày hôm qua bản-quán có nói rằng ở phố hàng Thuốc bắc có một nhà làm thuốc giả và thuốc ký-ninh (quinine) giả để bán lấy lời.

Các thứ thuốc bản-quán cho người mua được hôm qua bản quán sẽ gửi vào sở Thí nghiệm về sinh ở nhà thương Tây để hóa phân cho biết có những chất gì, tuồng đó cũng là một cái nghĩa-vụ nên làm, vì thứ thuốc giả lưu-hành nhiều thì rất nguy hiểm cho người có bệnh vậy.

Thi bằng sơ học tốt nghiệp Tây. — Các học-sinh năm nay thi bằng sơ học Tây (*certificat d'études primaires au titre français*) có tin như sau nầy đều được vào kỳ vấn đáp.

Nã-bin : Melles Aspremont : Arsagnelles; Aucoyro les Arphelle, de Boissy, Poncho , Consil, Crotta, De courrent Debos Evori, Ferriere des Gaux, Gronsse Gombault Saint-Ange Harand Jacquin, La fouille, Lavigne Le fèvre Serv, Miquel Nicolas, Panchont M Panchont A Roumenpeoux, Serventori Serrière Tenere, Brunean Guilhem.

Nam-ban : MM. Aviat, Vũ-ngọc-Bảo, Ng v-Bao Cassagnan Canes-Bùi-tí-Chạch, Cheylan Conry Darrins Dartenne, Delevraux Lê-văn-Dinh Fau ère Hoàng-gia-Học, Lê v Khoát, Lavaux Ng-kim-Loan Du duc-Nguyên, Perrin, Rénat, Rigault S n, Servais, Théodoreau, Vũ-ngọc-Tiến, Ng ma h Dương, Phạm mạnh Xung.

Cuộc công thải năm 1930 — Những anh em biên lai về cuộc công-trái lợi tức 6 phần (6 %) trong năm 1930 thì nhân dịp này Ngân khố mà đổi lấy trái phiếu nhất định.

Hai bến vệ đường xe hỏa — Thường thường hai bên vệ đường xe-hỏa nhất là ở các ga hoặc các làng trồng cây cảnh ngon thía lia ra đường sắt, lắm khi rất nguy hiểm cho hành khách ở trên xe lỏ đầu ra cửa sổ hóng mát hay là xem phong cảnh, kỳ-giả mới rồi ở Hanoi đi Thanh-hóa vừa đến một làng kia thò đầu qua cửa sổ xem hứng chút gió trong khi quá nóng nực ở trong toa, một cành cây vụt ngay vào mắt. May nhắm mắt kịp chỉ sưới ngoài mi chứ không thì có lẽ mấy bàng chữ nay là chỉ một người lỗi lắm chứ !

Sở xe-lửa nên biết sự bất tiện nầy mà hết xén gọn gàng những cây có cành ngon thía lia hai bên vệ đường xe hỏa.

Sơn Paong

Tòa án Đại-hình. — Sáng hôm nay, tòa án Đại hình xử những việc sau nầy :

Nguyễn hôm 6 Novembre 1921 vào hồi 8 giờ rưỡi, tên Ng-v-Ngân cùng vợ là Trần-thị-Ấ đến bốp hàng Đậu, Hanoi, trình rằng đến nhà tên Canh ở phố hàng Bồ số nhà 69 đòi một món nợ 10 đồng rồi thấy một lúc đến 10 người kéo ra chửi những thọi sẽ đánh hai vợ chồng tên ấy bị thương. Lúc bấy giờ khám chỉ có mấy vết thương xuất-ra mà thôi. Một lát lại thấy một người đội trong khi thấy tình ở nhà ấy đến trình có một bọn xông đột vào nhà phá đồ đạc và đánh phải hai người bị trọng thương nhất đưa ngay vào nhà thương điên-trì. Sáng hôm sau ông Cảm vào nhà thương Hảo-hộ, quả thấy hai người bị thương. Một người tên là Vũ-rĩ-Mô là chủ hiệu phải mấy vết thương nặng quá, ấm mê một không hề gì cả, và một người thợ tên là Trịnh-đình-Kính cũng phải một thương ở ngực bọn nặng, nỗi người thợ bị thương khai rằng thấy có đám đánh nhau ngoài cửa hàng thay ra thì có một đứa cầm dao đâm phải, sau lại thấy người chủ hiệu cũng bị thương. Hỏi những người làm ở hộ, ấ đều khai không nhận được mặt một đứa còn đỏ nào cả. Chỉ có tên Canh khai hiện ông Trí Năm đến đòi nợ xoay ra sinh sự với hắn, lúc bấy giờ thấy mấy người đứng đấy nên hắn sợ bị đ-n phải lẫng đi một nơi.

Đến hôm 7 tháng 8 thì người chủ hiệu chết, vì mảu ở vết thương chảy ra nhiều lắm.

Hỏi vợ chồng tên Ngân đều chối không đánh hai người ấy. Sau nhờ có mấy người chứng thì mới biết đám đánh nhau ấy còn tên Lê-đức-Trang cùng Dương-đàm-văn-Dzu cùng Ng-v Dzu và tên Lê văn-Thuận nữa. Song hỏi hi mấy tên đều một mực kêu oan Việc này đã xét chưa ra mối, song cứ theo lời khai của những người làm chứng và mấy đứa phạm thì chính tên Ngân là đứa thủ phạm cầm dao đâm người chủ hiệu và những tên khác là đứa đồng đảng giúp sức đánh người thợ bị thương.

Tòa án Trừng-trị. — Sáng hôm nay Tòa án Trừng-trị xét bị tòa bất thường xử những việc nầy :

Việc hai nhà báo qui-quốc đánh nhau. — Tòa đã tuyên án bắc lời thỉnh cầu của một bên xin việc ấy để sang tỏ Bắc-kỳ bên Tây xét và phán lại tòa Sở thẩm Hanoi có quyền được xử đoạn việc ấy. Tòa tuyên án xong, rồi bảo cho bên thỉnh cầu biết rằng có quyền chống án và hoãn đến sáng thứ tư 24 Juin mới xử.

Việc một nhà báo tây nói mất danh giá một nhà thương-h. — Tòa hỏi bên bị nghe các lời lỉnh cầu của luật sư bên nguyên và những lời chống cãi của luật sư bên bị rồi thì hoãn đến sáng thứ tư 7 Juin mới tuyên án. Bản nguyên xin bắt bên bị phải đền 1 quan danh giá.

Ai tín. — Bản quán được tin rằng M. Lê-xuân-Thường là em ông Lê-xuân-Kỳ, tri-châu Lang chánh, vừa tạ thế ngày 25 Mai. Bản quán có lời viếng ông và chia buồn với gọi quyến.

Được thưởng về công-thải — M. Ng.-v-Duyên, quản làng Quần-phương tổng Quần-phương, huyện Hải-hậu (Nam định) vì đã có công-đồng về cuộc công-thải Đông-Pháp thì nay được thưởng tăng cấp phẩm văn-giai.

Đổi tên — M. Ng.-v-Đường quản làng Hòa-bình châu Kỳ-sơn (Hòa-bình) được phép đổi tên là Ng-v-Kỳ.

Nghỉ g à hạn. — M Ng.-v-Thịnh thư-ký hạng nhì được phép nghỉ giả-hạn một năm không lương kể từ ngày 26 Mai 1922.

Truy tặng — M. Ng. như-Thu quản hạ Á ng-ngoại tổng Bắc-la huyện Vĩnh-bảo (Hải-dương) bị thương vì kháng cự với kẻ cướp rồi chết thì nay được truy tặng hàm tăng cửu-phẩm bá-hộ.

Kỷ-niệm các nhà tử-sĩ — Tòa Đốc-lý đã soạn một cái bảng kỷ niệm danh-hiệu những người sinh trưởng ở Hanoi quyên sinh trong trận đại chiến 1914-1918 mới rồi để treo trong phòng hội-đồng tại tòa Đốc-lý.

Vậy quan Đốc-lý có lời bá-cáo để các gia-quyến, của các nhà tử-sĩ, oã- là các hội trước khi các nhà ấy có chân, hoặc những người ngày xưa có dùng các nhà tử sĩ hoặc là những nhà thân-bằng cố hữu của các nhà tử-sĩ biết tên, họ, gày sinh, cái quyên cớ tại làm sao các nhà ấy quyên-sinh, ngày tháng, và chỗ các nhà tử-sĩ ấy đi sa, thời gửi đến tòa Đốc-lý trước ngày 24 Juin nầy. Một là những tử-sĩ bản-xứ sinh ở Hanoi mà trong khi thu binh có tên trong sổ bộ Hà-nội hoặc là ở ấy đến binh sang Pháp dự cuộc chiến tranh. Hai là những nhà tử-sĩ trú ở Hanoi trong khi thu binh hay là khi đến binh.

Đã đánh trống lại còn ăn cướp — Lối hôm qua vào hồi quá bảy giờ ở phố hàng Bông ngang đền Tam-thánh có xảy ra một sự lẫu đã rất là ghê gớm. Nghe đâu sự đánh nhau nầy có lẽ vì hai bên bênh con và sinh sự đi nhau rồi một bên cầm ngay cái ghế đài ở hàng nước đánh vào gây bên kia đến nỗi phải gục xuống, thế mà hãy còn chưa chán tay, lại còn vào nhà cầm dao ra mà chém thêm ba nhát nữa phải một nhát vào vai thì rất lắm. Người bị thương phải xe nay vào nhà thương, chưa biết sống chết thế nào. Cái đứa đánh người bị thương kia đã đánh trống lại còn ăn cướp đồ của mà thưa là bị người ta đánh mình.

VIỆC BẮC-KỲ

HÀ-ĐÔNG

Việc phát lương cho các viên Trợ giáo các trường nhà-quê. — Số báo ra ngày 5 Mai 1922 có bài của ông Nguyễn-Bình đit Dược-giáo-sư trường Xuân-nộn và số báo ra ngày 24 Mai 1922 có bài của ông Nguyễn-đình-Phấn trợ giáo Sáp-mai nói về việc phát lương cho các viên trợ giáo nhà quê.

Ý kiến hai ông dẫn có phần đối nhưng cũng không hẳn là không phải cả. Tôi nay ơn nhà nước cũng được giữ một phần trách-nhiệm cốn con về việc dìu dắt bọn thiếu-niên ở chốn thôn quê, xin góp mấy lời phụ bàn sau nầy.

Ông-nguyễn-Bình có ca than về nỗi lính lương ở phủ, huyện thường hay phải chầu chực mất thời-giờ : « Bận nay cụ Bề đi vắng có việc quan bận khác có việc quan cụ Đề đi vắng, mà có lệ thế thực, số là ở phủ huyện, nhận phát lương cho chúng ta cũng là tuân lệnh trên giáp chúng ta đó thôi, chớ còn công việc chính trị bổn bộ, khỏi sao chẳng gặp những khi gặp việc mà chúng ta chẳng phải chờ đợi, bổ đi đợi chỗ thì phiền phức cho chúng ta là lẽ tất nhiên, thương ông Nguyễn-Bình lại xin phát lương tại *mandat* thì ở chốn thôn quê mấy nơi đã có nhà gầy-thép thu phát *mandat*, thế tất phải về tỉnh vậy cớ xin ngay về tỏa tỉnh lỉ h lương thì cũng rứa.

Còn ông Nguyễn đình Phan lẫn ở xa tỉnh lỵ mà chẳc cũng khỏi thu xếp bến mới nhớ người lĩnh lương thay được, nếu lương cho lãnh thay thì hai tỉ c *E at nominatif des sièges* ký tay hẳn hẳn rồi, vậy các ông nhân lại có lương nhân tử xử trí với ông thân lính thế chẳng qui hóa lắm ư ! Tuy nhiên, ông sự phải về tỉnh lĩnh lương đi lại tốn kém điện vợ cũng là chi phải, nhưng ta nên biết rằng lối thỉnh cầu của ông Nguyễn-Bình có thật tiện-lợi chăng nữa thì trước khi thẩm-y quan trên cũng còn suy xét chán.

Theo như ngu ý thiết tưởng quan trên có đủ lòng đoái đến chúng ta ở chốn thôn-quê nầy, thì còn gì tiện lợi cho chúng ta bằng gửi lương cho công văn gần xi kin (cả đến những giấy bút, tranh-ảnh, sách vở) đến phát trạm đưa về trường học, còn những công văn về việc khai báo cho trực tiếp ngay với tòa tỉnh hoặc là quan trên chiếu tỉnh ung cho một món tiền phụ cấp như các viên công sự các tỉnh lỵ được như thế thì tiện-lợi cho chúng tôi biết bao nhiêu, mà cũng khỏi phải cam-bẻ thiệt thòi : lỹ chính là một điều chúng ta hằng sợ sức.

Hoàng đình-Phúc
Trợ giáo trường Viên-nội (Hà đông)

(*Còn trong thờ ba, sẽ thỏ lời*).

No 41

TRUYỆN

MƯỜI NĂM VỀ SAU

(*Dix ans plus tard*)

tức là truyện

(Ba-la-gia-luân Tử-tước)

Soạn-giả : ALEXANDRE DUMAS

Dịch-giả : Songtân-Hải

Ba-lăng-sẽ men đến gần mà rằng :

— Ái chà chà ! Thưa ông, thật là may mắn quá ! . . . Có thể đặt nhiều tiền được không ông ? . . .

— Mỗi người hai vạn lạng *Ba lăng-sẽ* ạ.

— Ông có tất cả bấy nhiêu. Bạt bao nhiêu lâu, thưa ông ?

— Một tháng.

— Thế mà thành ra bao nhiêu ?

— Mỗi người được thu về năm vạn lạng. Mi tính thử coi.

— Gớm thật ! Lắt bấy nhiêu phần, phải đành rẻi ! *Đạt-ta-nhan* vẫn nói dùng mà rằng :

— Quả, ta xem ra đúng khá lắm thật ; nhưng lần này thiệt trò ta lại được phần miếng đấy, một mình ta tiền chẳng.

— Bẩm ông, con nỡ lòng nào . . .

— *Ba-lăng-sẽ* ơi mi không thể theo ta được, nếu thế mi phải bỏ cả hàng họ.

Vậy ra việc này không làm ở *Ba lê* ?

— Không.

— À ! Ở gosi quốc !

— Bèn *Anh cát-lợi.*

Ba-lăng-sẽ rằng :

— Bèn ấy việc tiền nong lời lãi khíp lắm thật ; nước ấy con quen biết lắm . . Con xin thoan phép bỏ ông, việc này là thứ việc gì, thưa ông ?

— Một việc khôi phục lại *Ba-lăng-sẽ* ạ.

— Khôi phục những đài điện ?

— Phải đó, đài điện. Ta sung lại điện *Bạch-lâu.*

— Việc trọng lắm . . . Mà trong một tháng, ông tưởng xong được à ?

— Ta dam đoan.

— Đó là việc của ông, thưa ông, mà ông đi làm thì hẳn . . .

— Phải ta thạo lắm . . . tuy vậy ta cũng muốn hỏi ý-kiến mi.

— Dạ, hèn hạnh lắm . . . nhưng về cái hạnh kiến-trúc thì còn lỗi lắm.

— *Ba-lăng-sẽ* . . . mi lầm đó, mi là một nhà kiến-trúc tuyệt giỏi, và về việc này đây mi chẳng kém gì ta.

— Ba tê ông . . .

— Ta thử thật rằng, ta đã toan đem việc đó hỏi cho ông *A-tô* và ông *Bô-tô*, nhưng hai ông ấy cùng đi vắng cả . . . Bực mi h thật, ta không còn biết ai khôn khéo hơn hai ông ấy nữa !

— Ai vậy ra nghe như có chuyện tranh cạnh mà việc này hẳn lắm người đành nhau làm ? Con nóng muốn biết rết thế nào, thưa ông.

— Đây, *Ba-lăng-sẽ.* Đừng hết các của lại.

— Thưa ông, vâng.

Rồi *Ba-lăng-sẽ* chạy ra khóa chặt các cửa.

— Được, giờ mi lại gần đây.

Ba-lăng-sẽ vâng lời.

— Mà mở cửa sổ ra đã vì tiếng người đi và tiếng xe qua lại sẽ làm cho ù tai những kẻ có thể nghe được chuyện ta.

Ba-lăng-sẽ mở cửa sổ, bao nhiêu tiếng ồn-ào ta cả vào trong phòng nào tiếng kèn, tiếng bánh xe, tiếng chó sủa, tiếng chân đi làm cho chỉnh *Đạt ta nhan* cũng phải ù tai như người điếc. Bấy giờ *Đạt ta-nhan* công mới nồng một cốc rượu trắng mà khôi đầu nói câu nầy :

— *Ba-lăng-sẽ* ta có một ý kiến.

Ba-lăng-sẽ rất cảm động mà thưa rằng :

— A ! Thưa ông, ý-kiến của ông thì xưa nay con vẫn biết rằng hay.

Ở phố Long ba, tại hiệu Cái-chảy-vàng, lập thành một công-ty để thi hành cái ý kiến của ông Đạt-ta-nhan.

Đạt-ta-nhan ông ngồi lặng yên một lát, dở g uhư thu lại hết các ý-kiến chờ không phải chỉ một ý-kiến mà thôi. Công rằng :

— *Ba-lăng-sẽ* ơi, hẳn mi cũng có nghe nói đến *Ăn-cơ-lợi quốc, Sắ-lê* đệ nhất Hoàng-đế đó chớ.

— Thưa ông, có, thưa ông. Vì ông đã đời được Pháp mà sai g giáp nước cho người, tay vậy *Anh-hoàng* ông thất-lại mà thì ấu chúi nữa ông cũng phải ưa lấy.

— Phải đó. Ta coi đó thì mi cũng giỏi nhớ, *Ba-lăng-sẽ* ạ.

— Chả chú, thưa ông khi đi nghề *Ghi mô*, mà ông cũng biết sao *Ghi mô* không kể chuyện bao giờ thì đi nghe anh *Ghi-mô* kể gì vua *Sắ-lê* bị cắt đầu thế nào, ông đi suốt đêm trong một chỉ có tàu có trở thuốc đạn thế nào thì chẳng gì *M. ê-đăng* lời tên trên một nước con đao cuối vàng cầm giữa nước ; những sự đó không thể nào quên được.

— Vậy mà cũng có kẻ quên được đó, *Ba-lăng-sẽ* ạ.

— Phải, những kẻ không được trông thấy bây không được nghe *Ba-lăng-sẽ* kể chuyện.

— Nếu vậy, cũng hay. Nếu thì đã nhớ được hết cả bấy nhiêu chuyện thì ta chỉ cần phải nhắc lại một điều nầy, là vua *Sắc-lê đệ-nhất* có một người con.

Ba lăng-sẽ rằng :

— Con không dám nói ông lắm, nhưng có hai người con, thưa ông. Vì con đã thấy người con thứ hai ở *Ba-lê* là *Y-sơ quận-vương*. Còn người con lớn thì con chỉ được biết tên.

— Chính phải đó, ta muốn nói đến người ấy đó. *Ba-lăng-sẽ* : Người con lớn ấy xưa kia là *Ga-lê* ! Thật-là nay ta vẫn gọi là *Sắc-lê đệ-nhị*, vua nước *Anh-cát-lợi*.

— Vua không có nước thưa ông ?

— Phải, *Ba-lăng-sẽ* ạ. Mi lại có thể nói thêm được là một ông vua cũng không hơn một kẻ lê-dân trong chốn tỏ tàn cực khổ nhất *Ba lê*.

Ba-lăng-sẽ có dáng thương-xót một cách ra vẻ vì, như ta thường thương nói những kẻ ta ngại sao có không bao giờ ta được gặp. Và lại, trong một cái chuyện thăm tình trong nghề chính-trị ấy, *Ba-lăng-sẽ* vẫn chưa thấy cái ý kiến về thương-nghiệp của *Đạt ta-nhan* có chắt gì lợi ra cả, mà *Ba-lăng-sẽ* thì vẫn nóng nẩy công bày tỏ cái ý kiến đó. *Đạt-ta-nhan* cũng biết ý *Ba-lăng-sẽ*, mới nói rằng :

— Ta sắp nói đến nơi. Ông *Ga lê* Thái-tử đó, vua không có nước, vậy ông vua nào nói rõ đúng đó, để làm cho *Đạt-ta-nhan* này cảm ơn đến, ấy thì thấy ông vua đó đến là may *Mê-đa-linh* là một thằng đỏ khôn, đến nỗi vua *Lô-ý* giúp đỡ mà vua *Lô-ý* là một đứa trẻ con. Ta đây, a vốn sành biết tường người, ta coi trong con mắt tinh nhãn của pnế-quân, trong cái vẻ con người lịch sự, mà cái vẻ lịch sự đó, dẫu chim đắm đến đâu cũng không thể nào phai đi được, ta coi đó thì biết con người đó là người lương thiện và xứng đáng vào bậc đế-vương.

Ba-lăng-sẽ cũng nghiêm-nhiên cho những lời nói ấy lắm phải. *Đạt-ta-nhan* lại nói tiếp :

— Bởi vậy, ta mới nghĩ thế nầy : Các bậc đế-vương, trừ khôi g đem ngu ên vị thế mà rắc xuống đi, nay đẻ cho dân tộc muốn cầu dân ta đến mà thấy ngay ở đó. Mà ta trộm nghĩ, ông vua không được lòe, là một bậc giống qui, còn chúc có được thì mới chớ, lọc này hơn, ấy còn là tùy ở cái bản tính tốt hay xấu, mạnh mẽ, tinh-thần biết ưa chộ cái tốt hết đợi khi nào thuận gió còn mà giao xuống.

(*Còn nữa*).

茂 MAO-SENG 盛

57, Rue Jean-Dupuis (Phố Mới), Hanoi

MÁY MỚI SỐ 248

Hiệu tôi mở từ năm 1889, kể được 31 năm chuyên nghề làm các thứ gạch hoa, chẽn, chẽn-song bằng xi-mo. Được nhiều giấy khen của nhẽ-nước.

Hàng tốt, giá công hạ, vì hiệu tôi muốn mong đông khách.

Qui-khách có đủng, xin mời thiên cố.

2645 CÁO-THỊNH kính cáo

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các qui-khách xem báo thấy có đăng cáo-bạch của bản-hiệu đến khi về mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhỡ ma làm ra không đỡ được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các qui-khách rõ cho và xin các ngài từ rầy đã có lòng chiếu-cố đến bản hiệu thì xin nhận rõ :

« Nhà Bán-thuốc Ed Montão có đăng-bố ba chuông mà ở ngay giữa phố Trang-tiền, số nhà 84 Hanoi.

Nay kính,
Ed. Montão,
84, Rue Paul Bert Hanoi.

PHẢI KẺ PHẢI ĐAU

Nay khắp các người Nam Việt phải đau ngực, phải ngộ lạnh, phải đau khí quản mà đã chữa thuốc không phải dứng, hoặc i đã hoang chữa chưa khỏi nhỏ cả nay hãy nhanh-ng-rời phải đau khí quản đã kinh niên, hoặc phải đau ở phổi ; nay hãy cứ các người phải-chẳng lao, nay tôi khuyên các người nên chớn ngay đi.

Bệnh đau phổi, trước kia tôi đã bảo là một bệnh phổ-thông, vì bệnh ấy là một bệnh truyền từ nước tôm. Người là ai cũng biết ấy thì truyền cho con cái, truyền cho cả một đời người sau nhà không sống được bao nhiêu và phần nhiều không sinh đẻ được.

Lời tôi đây quan trọng thế mà các người đi có hiểu không ? Hoặc có hiểu mà không chừa đi, thì trong nhà năm nay ở Nam Việt tiêu đi bốt mất, vì người có bệnh là thì sinh ra những con cái phần nhiều không sống được. Người có bệnh lao mà có thể sinh con để cái được, thì chỉ sinh con cái yếu ớt, gầy mòn hỏi.

Hỡi người Nam Việt, nào cho người không muốn giống Nam Việt bao mòn đi, nếu các người là ai muốn giữ gìn Nam-Việt viên đẻ đi đi, thì e ba bệnh đi mới được.

Vậy cứ viết thư cho hiệu Bác-sĩ MONTÈS số 5 *Pont Bert Hanoi* mà hỏi mua một lọ BRONCHOSERUM giá là 9 đồng. Sang xe chiều trước, khỏi ấu cam, thì nhẳng một tiền sup, cũng một lọ, thì i lấy khóa mạnh và bớt đau.

BRONCHOSERUM

Một lọ. . . 9$90

Rượu Tonique Tonkinois vừa bổ, vừa ngon

Giá một cốc à . . . . . 2$25

DẦU GAN CÁ THU

Một lít. 12f.00

Bộ từ 1$90 đến 2$00 (tây theo giá bọc bảo Nhà-nước lên xuống)

Thuốc chữa bệnh hen rất thần hiệu (SIROP N)

Một chai. . . . 1$60

Thuốc viên bổ huyết « Pilules Pinck »

Một lọ. 4f.45

Bộ 6$70 đến 6$80

Sán lọ. . . . . 24 f. 50

Bộ 3$90 đến 4$00

Thuốc nước bổ huyết « LE PEPTO KOLA ROBIN »

Một lọ . . . . . 11 f. 50

Bộ 1$70 đến 1$80

LE SIROP D'HÉMOGLOBINE BYLA

Thuốc (mau-bổ bổ huyết)

Một lọ . . . . . 11 f.

Bộ 1$80 đến 1$90

CACHETS ANTIGRIPPES

Trị bệnh số-địch : như bệnh grippe bệnh cảm, về mùa bây thường hay hại người hết là bệnh grippe, nhiều người phải chỉ trong vài ngày thì chết.

Ai có người phải bệnh ấy nên đến bản-hiệu mua 2 viên thuốc antigrippes. Thuốc này rất hiệu đã cứu vớ số người ai cũng biết tiếng.

Giá bán mỗi viên một hào

Cách dùng : cách 3 giờ đồng hồ uống một viên rồi uống nước rất nóng đắp chăn cho ra mồ hôi. Hễ càng ra được nhiều mồ hôi càng mau khỏi, nên muốn cho chóng ra mồ hôi thì uống rõ nhiều nước nóng và ở người cho nóng đến thì phải trong 24 giờ là khỏi.

Bác-sĩ MONTÈS, 84, phố Paul-Bert, Hanoi

GIA-LÂM

Mồ phật ! — Hôm 25 tây vừa rồi sư cụ chùa Phú-viên, gần đền Ghềnh có trồi giập cước-khí cũng một vì sư đem nộp số tiền G a-lâm mà trẻ con người lớn theo đi xem rất đông ; người đứng xa trông thấy và người chưa bết chuyện đầu đuôi làm sao vẫn tưởng là đám trai gái hay là việc trộm cắp gì, sau hỏi ra mới biết Hòa-thượng trồi sư đem nộp.

Nguyên có một vị sư cũng vào mấy sư cụ gì đấy vào văn-cảnh chùa Phú-viên, thấy cơm nước đâu đấy rồi, sư lên lễ Phật, nhân vắng vẻ, sư thấy ông Đ-việc bàng đồng ngồi một mình trên tam bảo mới đem cái lòng gợi yêu mà gói ngài vào áo cà-sa. Chẳng biết định đem đi Vạn-vào để lấy món lộ-phí đi đường hay là đem ngài về chùa để đêm ngày phụng sự. Sau nhà chùa biết, liền bỏi thì sư ấp ứng không trả lời được bấy giờ nhà chùa nó hoan lên thì nẫu-phiền kéo đến trói lại đem nộp quan. — Khi lên sở cảm tội ông Cảm thấy sự lôi thôi to sự ăn trộm bụt ; không biết lấy lý lẽ gì tỉnh mà phân xử thế nào cho hòa thuận, mới bảo đem vào buồng. — Sau có người can rằng : thì buổi nầy không nên thôi lòng mà thêm vết, vạch nách cho người cả giờ trò ra chỉ bộ gọi đầu cho chúng bảng thì ở cả đôi bên, chẳng biết sau có nghe không, hay cố ý đem đến cho công cho việt nọc những bọnc một con sâu làm dầu nồi canh đi. Ôi Nam-vô đức phật Di-đà cái cuộc đề đó cả nhà đi đâu l.. rồng không phải là lời ngoa ngôn tậy.

Các sư nghĩ sao ? T. S.

SƠN-TÂY

Hưng quốc khánh niệm. — Hôi kỷ-niệm năm nay có phần vui vẻ long trọng hơn mọi năm. Ông 5 giờ chiều mùng hai thì làm lễ gì vậy ? Ông cũng. Có độ-g đã có các quan Tây đến thị lễ. Ngoài cửa vọng cung có một toán lí h khố xanh bồng súng đứng Hai bên thì các học sinh đến ba bốn trăm, mỗi cậu cầm một tá cờ vàng hoặc cờ tam tài, sắp hàng tư, trông rất là đẹp mắt. Lễ xong thì mời ông giáo dẫn các toán học-trò chừng mười tiếng rưỡi ra đi cậu quảng một cái giải mái vàng ra hát mừng một bài ca như sau nầy :

Mừng say Á-Âu cùng,
Pháp Nam l-ê lạc một dây vững bền.
Sự-n ở ruyền-cần truyền sở kỷ,
trước trần năm trong bị gia sản.
Vun tồi lao k b muôn vàn,
nhân đã đ tr-ền, gương-sa tiêu đ ều.
Đạo Thế tồ trăm chiều chồng chất,
Bắc một lòng đem đ-ức cường hưng.
Xiết bao kể nỗi khôn cùng,
nhờ ngày lực lộ bỉ ông lầm phen.
Lồng gióc khéo xui nên gặp gỡ,
Ba La-gan giờ đỡ mọ đàng.
Mừng khôn xiết nỗi bàn hoàng,
Tam kỳ thống nhất trở-ràng Anh quân.
Nên t ường quốc có lòng mến phục,
Mới là bang c ng nên tiếng khen.
Có đó gây dựng đã nên,
Bình th nh công đức lưu truyền muôn năm
Nhờ Đại-pháp nhật tân khai hóa,
ngoài ba dân c-ng nhờ ân sâu,
Ngàn thu non nước một bầu,
Mừng hai tiếng hợp công nâng nhờ ngày.

Xong rồi các quan Tây Nam dự tiệc trà đến quá 6 giờ thì tan. Chiều quan Tuần-phủ lại mở tiệc mới tất cả các ông làm việc các sở mỗi đều đêm khuya mới tan. Suốt cả ngày hôm ấy có bát thường ở chợ, tối có chớp bóng ở trước tòa Sứ cho mọi người xem. Buổi sáng các học sinh trước có đi nhảy một bản, tối lại rước đèn.

Hội năm nay vui vẻ thế là nhờ các ông giáo giúp sức ma cho các học trò cũng dự vào cuộc vui chung.

BẮC-GIANG

Lễ Hưng-quốc-khánh-niệm. — Lễ Hưng-quốc-khánh-niệm tỉnh ta năm nay xem có vẻ trân-trọng và vui-vẻ hơn năm trước nhiều. Vì tối hôm thứ bảy, hàng phố đều đã treo đèn ; chỗ sao chỗ ấy nhộn-nhịp trưng-bưng, nơi thì chèo, nơi thì hát cô đào, vui lắm. Sáng hôm sau, các quan làm lễ tại Võng-cung, coi rất nghiêm-trang trân-trọng. — Các cuộc chơi-vui, ban ngày thì bắt chèo, treo đu, đánh cờ..., buổi tối thì rước sư tử. Người đi xem đông-đảo tấp-nập, ai nấy đều có vẻ vui-mừng hớn-hở, thật đã tỏ ra cái tấm lòng trung thành đối với tổ-quốc của người mình, một ngày một đậm-thắm.

Cuộc đ ấn-thắng-tỉ tại nhà xóc Annam. — Nhân gặp ngày Hưng quốc-khánh-niệm, quan Ba Monet cùng ông giáo-sư Philippe Tsi, có lên diễn-luyện tại nhà xóc ta, về vấn-đề lập hội Việ-Nam-thanh-niên. Bến nghe diễn, có quan Tuần, quan Án, các quan Phủ Huyện Châu ; các ông giáo-sư có đem theo cả học-trò ; các ông tổng-sư các nơi rất là đông-đảo vui vẻ.

Hồi 10 giờ sáng thì khai-đ ấn. Trước hết quan Ba bày ở cái ý-kiến thanh-cao của ngài ; chỉ vì-lắm lòng yêu-mến người Việt-Nam, mà không quản công-lao, lập nên hội này mục đích cốt để giáp đỡ-phần về đường đức-dục cho học-trò thiếu-niên ta. Sau ngài lại nói rõ rằng các thể lệ hội như thế nào, để mọi người đều hay. Ngài nói bằng tiếng Pháp, ông Tài dịch ra tiếng Nam, khi diễn xong, cử tọa đều vỗ tay bồi lâu ; ai nấy đều lấy làm hân-hạnh, được nghe những lời trí-trọng của một vị lão-quan, và đều tỏ lòng sốt-sắng về cái hội quí hóa nầy.

Hơn 11 giờ thì cử tọa đều tan.

T. lai cảo.

LAO KAY (Phong-tho)

Lễ kỷ-niệm bà Jeanne d'Arc. — Ngày 12 hôm 13 tháng 5 ấy dân sự đã xôn xao sắp sửa đi xem hội vì mấy hôm trước có lệnh quan Bố Đ-lý, quan châu có giảng dụ cho các kỳ-mục nghe về lịch-sử bà Jeanne d'Arc và nói chuyện ngày hội đó là thế nào.

Chiều hôm 13, các lính trong đồn đều được nghỉ, buổi tối hồi 8 giờ trống kèn rộn rịp, đèn đuốc rực rỡ từ dinh quan châu kéo sang đồn. Có một bọn lính đồng đi đầu. Khi đám rước đi cầu Mây qua sông Nam-luông để hợp với linh ta, kể trước người sau cầm treo rung chuyển, ngọn đuốc soi bời, bóng in dầy nước nom có vẻ khác ở đường xuân tiết lắm.

Khi đám rước trở về qua chân tiếng pháo đốt ran, giọng kèn hàng đồng, đi đến đâu dân sự nô nức theo xem, nào qua p ố chợ làng Hồng hai, Hồng-lao Hồng-ta văn vân. Mỗi hơn 10 giờ mới tan đám rước ấy.

Sang hôm 14, có cuộc diễn binh bồi 8 giờ rưỡi. Quan Đại có cho mời quan châu-ấy các ông làm các sông sở và các kỳ mục đến dự lễ.

Đúng tám giờ rưỡi binh lính ỷ phục chỉnh tề,có quan Hai quản đốc tự các trận đến kỳ hoa, đàm sự tử ở sau rồi.

Rước đi đến phố nào thì hàng phố cũng đua nhau đốt pháo, thuốc xanh đỏ phảo thăng thiên, tiếng pháo nghe liên tiếp, kể hàng giờ không dứt. Cuộc rước đêm nay mà được long trọng như thế cũng là nhờ ở tấm lòng nhiệt-thành của quan thương Phạm và các ông giáo cùng các cậu học-sinh. Nhất là ông giáo Bì, g là người đứng chủ trương được mọi bề hoàn hảo.

Sáng hôm mồng hai, hồi 7 giờ rưỡi các quan tỉnh các quan phủ huyện các ông H ng, ông bát, ông cửu mới lại làm lễ bái khánh tại Hành-cung, bên toán đo thượng lam, quân nhẫu đỏ. Quan Đốc lý, cùng các qui quan đến thị ễ cũng đông.

Buổi chiều hồi 8 giờ, quan Đốc đốc có thiết tiệc các quan cùng các viên tông sự các sở, 9 giờ đốt cây bông ở Vọng-cung, người xem chật như nêm cối.

Hại vì đâu ? — Chuyến xe lửa chở hàng ở Nam định đi Thanh-hóa hồi 6 giờ 27 hôm 29 Mai đến bi-lô-nét 87 + 150 ngay cạnh ga Nam-định thì chợt phải một người thợ rật chừng 50 tuổi. Người ấy bị thương nặng lắm hai ống chân và hai bàn tay đều rập nát ra.

Sở Hỏa-xa đã cho đưa ngay ra nhà thương Nam-định để phục thuốc, song cũng khó lòng mà cứu cho sống được.

Còn duyên cớ vì đâu mà người thợ gặt nầy bị hại thời chưa rõ, chưng dám quyết rằng không có điều chi quái lạ như nhiều người còn tinh tin xằng ; lẽ đợi một tí là bảo rằng ma quỉ làm cho những người nhẹ dạ dễ tin.

HƯNG-YÊN

Cái ấn phi thường. — Thuộc về địa-phận làng Văn-nhuệ, huyện Ân-thi mới xảy ra một cái ấn mạng hiểm-ác vô tù. Số là tên Chu-văn-Quát người làng Văn-nhuệ bữa lấy cỗi ngựa đi đâu về đến làng Hoàng-xuyên (là làng liền giáp với làng Văn-nhuệ) có ghé vào một nhà quen chơi lưu ở nông rượu, song rồi ra về, không biết dọc đường bị quân hung-thủ giết tại chỗ nào. mà đến khi người nhà thấy con ngựa lồng về một mình, mới đổ đi tìm thì thấy cái xác bị người ta đâm tại bên một cái cầu nơi phần giới làng Hoàng-xuyên với làng Văn-nhuệ Việc ấy quan tòa còn đương tra xét, chưa kiếm ra hung-phạm.

Mong rằng quan tòa xét ra được đứa phạm tội cho kẻ sát-nhân không trốn khỏi ra ngoài lưới trời.

(Xem trang thứ ba).

CẦN NGƯỜI LÀM VIỆC

Tại sở chiếu bóng ở phủ Toàn-quyền cần một người thợ máy giỏi, có cả các certificats nữa, để vận máy xe 5-10 hiệu « *Peugeot* ». 24/30.

Lương sẽ định theo công-việc làm.

Ai muốn làm thì cứ đến đấy mà tới.

3268

HIỆU BÁN ĐỒ VÀNG, BẠC CỦA NGƯỜI VIỆT-NAM

鋪金寶南

BIJOUTERIE – ORFÈVRERIE

NAM-BẢO

Hanoi 16, Rue de la soie, 16 Hanoi

CHẾ-TẠO : — Vàng, xuyến, hạt, nhẫn, giấy đeo đồng hồ, giấy truyền, dây gấy, cân 5, tơ-bọc, vỹ thuốc lá, hộp thuốc lào, vỏ điếm, v v... bằng vàng đồng tuổi đúng cân và toàn bạc nén Có nhiều thợ khéo để làm hàng ân cần qui khách đặt lối-riêng.

BÁN : Vàng diệp Vinh thành-long một đã thực đã các nhãi, ngọc-thạch, giấy đọc trên sạch, giấy kim-khánh giấy nhu tiền, đồng-hồ quả quít vỏ bạc và vỏ kẽn, v. v.

Buôn bán chân-chất, nói lấy sự tin cẩn làm gốc. 2.42

ĐỨC-LONG

25 nhà 90, phố Mã-mây Hanoi (Tonkin)

Hiệu tôi có bán đủ các thứ bao, bao gai, bao cói, d. g. gai tây, dây đay to, cũng các thứ dây nhỏ, các thứ bai làm dân, các thứ khổ dân để cuốn các vật ra bán cây, bán ruộng, cũng là đủ các đồ sắt làm xe và cước, xẻng, búa, rìu và các thứ xon-tây, các thứ đanh, vân vân.

Xin qui-khách chiếu cố cho, hiệu tôi xin tính giá phải chăng không dám ăn lời nhiều.

ĐỨC-LONG-HIỆU

2068 cản-cáo.

NHÀ ĐỂ MỚI

70, Phố Hàng-Bồng, Hanoi

Nhà Đ ể quan Docteur PAUCOT có 40 buồng, sạch sẽ, tĩnh mạc, đèn máy, đủ dùng như phòng khách Ô-tên, có người hầu hạ nước nôi, giặt-giũ và phát áo lọt lòng, cũng như nước nóng chỉ và có tỉ, có xiếm.

Sự trông nom lại có hai bà Sages femmes đã từ chức rồi là bà Phạm-thi-Lý và bà Ng-thị-Yến ở hẳn trong Nhà-Đ hàng Bồng để đỡ đẻ và tiếp đãi các bà, mà tôi ngày nào cũng lên thăm bắt mạch khai đơn cũng không lấy tiền. Bà nào muốn lấy mới về đỡ ở nhà cũng được.

Ai bằng buyết, tiền nằm huyết bạch, hiếm hoi, muốn chữa đẻ vào chữa cũng được (nằm riêng). Xin mời lại xem và hỏi cách thức.

Mỗi bà một buồng 10 ngày. **6$00**
Mỗi bà một buồng, 10 ngày. **10.00**
Mỗi bà một buồng, 10 ngày. **15.00**
Mỗi bà hai buồng. 10 ngày. **20.00**

Ra vào tự do

3557

TRẢ TIỀN BẰNG TEM (timbres)

Trình các ngài duyệt-báo rằng : phàm những số tiền quá hai hào (0$20) trở lên, thì xin gửi bằng măng-đa (mandats-postes); chớ dùng gửi bằng timbres.

»Những số tiền trong hai hào mà trở bằng timbres xin gửi bằng tem giấn thư (timbres-postes), tức thư 0f.10 (0$04) trở xuống; chớ dùng gửi bằng timbres-quittances, timbres-proportionnels hay timbres de dimension.

NHÀ NGHỈ MÁT

Tại Sầm sơn (Thanh-hóa) có nhà nghỉ mát để cho người Tây và người Annam thuê cả tháng hay là theo ngày cũng được. Có phòng ngủ đủ đồ rất đẹp.

Có bán rượu Tây và đồ Annam.

Ai muốn hỏi trước điều gì xin hỏi tại nhà Tân-lợi.

Ở phố Paul-Bert, số 10, tỉnh Nam-định và ở phố Tương-mai, số 3, tỉnh Thanh-hóa.

3261

CÁC CUỘC ĐI XEM

SẮN-NHIÊN

Tối thứ ba :

NGHĨA HỒ BÁO ÂN

161 thứ tư :

TIÊN THIÊN-THAI

BẦU THIÊN-THAI

Nói về sự tích mồng năm tháng năm. Họ Lưu và họ Nguyễn vào rừng hái thuốc tự nhiên mà gặp Tiên — Đời sau có hai người học trò đỗ hơi đánh tàng cổ cũng rủ nhau đi hái thuốc chữa ốm muốn gặp Tiên lại thành ra gặp qui, làm lắm chuyện rất buồn cười.

CINÉMA PALACE

(Nhà chiếu-bóng lớn phố Paul-Bert)

Tuần lễ từ thứ tư 31 Mai đến thứ ba 6 Juin 1922

Ba buổi hay ngày thứ năm và chủ nhật chớp từ 5 giờ chiều, thứ bảy chớp 5 h. 30

CHƯƠNG-TRÌNH

THỜI-SỰ « ÉCLAIR »

Các việc lớn trong thế-giới

MADAME TALLIEN

Phiến ảnh đại mệt-thuật Đại-pháp

Dài tựa nó 4 đoạn

Tựa và thiên thứ nhất

Nghỉ

MADAME TALLIEN

Chớp nối thiên thứ 2, 3 và 4

Tuần-lễ sau sẽ chiếu phiến ảnh REINE LUMIÈRE

(Quang - Minh hoàng-hậu)

Rất hay ! rất lạ !

Từ 1er Avril giờ đi

Ngày nào cũng có nhạc, chỉ trừ tối thứ hai và chiều thứ bảy

NHÀ BÀ MŨI

Số giấy nói 328

Nhà bà mũi cho thuê các thứ xe ngựa, Hiệu giống rằng « M. Tạ-duy-Tư » ở phố Francis Garnier, số 13, Hanoi, mới mua lại của M. Aviat ở phố hàng Vôi, các thứ xe ngựa đẹp, bánh caoutchouc cho thuê đi, hay đám cưới thời Sais mặc quần áo chỉnh-đốn theo lệ lối đám cưới.

Qui-khách muốn thuê, xin mời đến bản-hiệu nhà Ba Mũi, ở phố hàng Lọng, số 48, (Route Mandarine).

Có đóng các thứ xe mới ra chữa, và bán yến ngựa đủ xe.

Nay cáo-bạch
Quản-lý, M. Tr...v. ...

ÍCH-HỮU THƯ-XÃ

Tổng-cục ở số 18, Phố Mã-Vỹ
Ân-quán ở số 45, Phố Hàng Bồ | HANOI

ĐIỆN-THOẠI SỐ 167

Thưa các Ngài,

ÍCH-HỮU THƯ-XÃ chúng tôi đã mua được cái nhà in ĐẠI-PHONG-DỤC-KÝ ở phố hàng Bồ, số nhà 45, kể từ ngày 1 Mai 1922 mà đi thời chúng tội nhận nhà in ấy làm của thư-xã chúng tôi lại mới nhận được máy in chữ in ở bên Tây gửi về nữa, thực có thể làm được hết các việc in. Vậy xin các Ngài có đáng điện việc in sách vở, thư thiếp, giấy má gì thời xin gửi thư cho Bản-xã chủ-nhiệm là :

M. TRẦN-QUANG-HUY

Directeur de la Société ÍCH-HỮU THƯ-XÃ

HANOI

Do Võ Thị Hùng Cúi HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Ban ô-tô. — Chiều hôm 26 Mai vào hồi hơn 4 giờ có một cái ô-tô ở Hanoi xuống Haiphong, đi tới kilomètre số 22 chạm phải một cái xe sắt không có người. Tên cu-li xe bị ô tô đè phải, chết ngay lập tức.

Việc rồi ra này chưa biết lỗi tại sốp phơ hay lỗi tại cu-li xe, quan sở tại còn đương tra xét. Hễ ấn đi cứ quan thấy thuốc về tận nơi để khám tử thi người cu-li xe bị hại.

NINH-BÌNH

Hưng quốc khánh-niệm tiết. — Lễ hưng-quốc khánh-niệm tiết năm nay ở tỉnh ta, cũng như mọi năm.

Năm giờ rưỡi chiều, các quan ta quan tuần, quan án, các quan phủ, huyện và những ông có phẩm hàm cũ mới ở Ninh-bình, cả thảy non một trăm tất tại hành cung có quan Công-sứ Auger, quan Phó-sứ Rocca, các qui quan công qui-quyến đến thị lễ, cái tinh-thần rất là ton-hinh. Tế đoàn các qui quan và qui quyến đứng các quan vào đứng sắp hàng để chụp ảnh làm kỷ niệm.

Ở Ninh cũng ra thi quan Tuần mới các quan Tây, Nam về dinh dự tiệc, sâm-banh.

Trước khi nâng cốc rượu quan Tuần có cử ông tham Vũ-như-Trác đọc bản anh Pháp dịch bài diễn-văn của ngài làm hàng quốc nghi, lược khai rõ qua lịch sử đức Gia-long và thầy Bá-đa-Lộc cùng tài cơ hội hà nước ta, rồng công đại pasp đã giúp đức Cao-thượng mà gây nên sự tắc ngày thêm rực rỡ vẻ vang nào, tới ngày ta ăn quả phải nhớ kẻ trồng cây. Quan Công-sứ Auger đáp lại cũng hàng một bài diễn-văn đại khái nói cái giây thân ái của nước bảo hộ đối đức Gia-long, tới tử do cho đến đời đời thêm bền chặt và ngài lấy làm qui cho thấy cái quang cảnh Tây Nam các bằng ngày nay.

Khi các quan ấy mới vào và khi dự tiệc cũng ca ta có thi có phường chèo tay (gọi Annam) phường nhạc ta phường nhạc annam ở phủ Nho-quan và hai cái hoa annam cùng hai vai tổng giúp vui.

Khi các quan ấy về thì quan Tuần lưu các quan Nam lại dự tiệc, tiệc xong mời ra đảo vui ở sân. Có Chanh-ký đánh ca Nam-định vào hầu, ở ngoài sân có hai nhà hát ả đào, nhiều tân được các quan ngợi khen, nhất là khi có hai bài kỷ-niệm đức Gia-long giọng lí-non thêm cảm động lòng người, gần nửa đêm mới tan cuộc.

THƯƠNG GIỚI TÂN VĂN

Ngày 30 Mai 1922

Giá bạc

Kho Nhà nước . . . . . 6 f. 35
Nhà Ngân-hàng . . . . . 6 . 35

Tàu tới tàu đi

Tàu *Sabée* chứng 2 Juin thì tới Haiphong.

Tàu *Amiral Latouche-Tréville* ở Colombo đã chạy đi Singapore ngày 29 Mai.

Tàu *Amiral Pouy* ở Marseille sẽ chạy sang Đông-pháp ngày 25 Mai.

Tàu *Chambord* ở Marseille đã chạy sang Đông-pháp và Nhật-bản ngày 10 Mai.

Tàu *Armand Béhic* ở Marseille đã chạy sang Đông-Pháp và Nhật bản ngày 6 Mai.

Tàu *Angkor* ở Haiphong sẽ chạy sang Pháp ngày 1er Juin.

Tàu *Angers* chứng 15 Juin thì ở Haiphong chạy sang Pháp.

Lờ
Bệnh tràng-nhạc
Chứng đau tương

CÁC CHỨNG NGỪA NGÁY NHƯ :
Mụn Nốt-mân — Hắc-lào.
Những người nào lở, có bệnh tràng-nhạc, có huyết-quản sưng mà có lỗ ở các huyệt-quản ấy có muốn chữa cho khỏi không??
Nên muốn chữa khỏi hay là muốn phòng bị những chứng đã kể trên thì cũng chẳng khó gì, chỉ nên biết dùng thuốc ! Nhiều người đã công-nhận thuốc :
Dépuratif Richelet
là có đủ các tính chất hóa-học chữa được các chứng ấy mà có thể thay mau rất nhanh. Sự hiển-hiệu rất là chóng mà man-ni thuốc ấy chữa ngay ở căn bệnh. Mau thì nhờ thuốc này mà hết cặn cùng các chất bẩn thỉu. Những chỗ lở thì hàn lại mà không phá ra nữa.
Thuốc này còn chữa được các bệnh thấp, đau xương, ván vân ...
Bán ở các hàng lục-hợp to.

NHÀ TẮM VỆ SINH
48, Rue du Lac, Hanoi
(Phố Bờ-hồ, số nhà 45)
1078

XE NHÀ AI HÔNG
LỐP (Enveloppes)
Hiệu QUẢNG-HƯNG-LONG
HANOI
Mới có Enveloppes
Chambres à air — Dissolution
hiệu « A. SOLY »
để thay vào bánh xe nhà cao su
Giá rẻ
Xin mua mau kẻo hết

HOÁN-VĂN
Vẽ tranh, vẽ kiểu và vẽ truyền thần
73, Phố hàng Bông, Hanoi
MỚI VẼ XONG MẤY THỨ TRANH TAM-QUỐC RẤT ĐẸP
Mới có các thứ giá-gương mặt đá và giá gương vẽ sơn vào kiểu mới.
Bản hiệu có sẵn được nhiều thứ tranh thủy mạc và thuốc theo kiểu mới, trông rất đẹp và rất nhã, ông bà nào hiện hiện nào ở các tỉnh ai muốn mua bán, xin viết thư về, bản-hiệu sẽ tính giá bán hạn.
Nay kính
Hoán-Văn kính cáo
73 Phố hàng Bông. H. n

TRẢ TIỀN BẰNG CON-NIÊM
(Payements en timbres-postes)
Nhiều ông gởi tiền trả bản-quán bằng con-niêm, sự ấy thiệt cho bản-quán lắm. Vậy có lời trình các ngài từ ra những tiền đổi chỗ ở, còn thì bản-quán không nhận tiền gì trả bằng con-niêm cả.

RƯỢU
QUINQUINA CUSSAC
Rất bổ
dùng cho những người ốm yếu.
BÁN TẠI
NHÀ
GUIONEAUD FRERES
ở Hanoi-Haiphong,
và tất cả các cửa hàng bán lẻ ở các tỉnh.

Nhà Bán đồ « TÂN-TÂN » ở Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng

HIỆU BÁO-CHẾ VÀ LỤC-HỢP
CHẾ THUỐC CHO NGƯỜI ĐẠI-PHÁP VÀ NGƯỜI AN-NAM
Ed. MONTÈS
Quan Báo-chế hạng nhất, Hà-nội, phố Paul-Bert, số 54
HÓA-HỌC CHẤT
và các thứ thuốc bào-chế
THUỐC ĐAU MẮT
Hiệu SORBET-CARD, bị các thứ đau mắt.
THUỐC SULUTION B của ông HOLBÉ để chữa a-phiếp.
SOLUTION B. HOLBÉ
2 $ 50 một chai
Gouttes « RÉTHARRIATE »
1 $ 00 một lọ
Thuốc Annam: bán theo mỗi, mỗi thứ thuốc đều có giấy chỉ dẫn rõ ràng.
Mấy thứ bán-hiệu hay hơn :
Các thứ thuốc cao-đơn hoàn-tán đều có bán thuốc bổ CHEQUITLAUE DE SOUSA
Thuốc tiêm gọi là 914, trị bệnh dương-mai
Thuốc ho-sù SIROP PECTORAL trị ho-sù, ho-gà
Thuốc lào chỉ người lớn dùng được thôi
Thuốc lọc hiệu MONTÈS
thuốc sáng về 2 $ 00 là 30 viên
thuốc tối về 0 $ 70 một chai
Gouttes « VIRGINIE »
1 $ 00 một lọ
ĐỒ BUỘC THUỐC
ĐỒ DÙNG VỀ TẠI-NGHIỆM PHA-RỘN
ĐỒ MỔ-SÈ
Kính-hiển, đồ-hiển, thuốc-hiển hiệu LUMIÈRE và JODOLA và giấy ảnh, thuốc Citro's và thuốc Prasuro
Bán xuất và bán lẻ
Bán rẻ và bảo lãnh
THUỐC DÉRÉ
1 $ 50 một chai 1/4 lítre
Trị bệnh giang mai lối ki mới, dùng thuốc này chỉ 20 ngày là khỏi hẳn, thuốc này cho ngay 1 chai thuốc bảo thì chạy lên phố cũng thuốc này thì mấy chục bệnh bảo được ! thuốc này rất hay, rất quí : ai những bệnh giang mai lâu, lại đã nhờ nhiều thầy thuốc chữa mà không khỏi, thì nên dùng thuốc này thì khỏi ngay.
Muốn dùng thuốc này trong một chứng bệnh nào thì nhớ xem kỹ trong mỗi thứ thuốc có giấy chỉ dẫn rõ ràng.

NGÀY NÀO CŨNG CÓ XE THỔ CHẠY
Công-ty PHẠM-VĂN-PHI

Công-ty chúng tôi xin trình qui-khách biết rằng : kể từ mồng năm tháng giêng tây này, ngày nào chúng tôi cũng có xe chạy chở và hành khách ở ga Yên-Lý và Phù-Qui và Phù-Qui ra ga Yên-Lý. — Ở Phù-Qui có 3 phiên chợ Hồ-sơn bán bằm cắt lẫn các qui-khách hoàn bán ở đây đi lại có hàng-hoá gì xin cứ giao cho nhà-ty nhé, tính giá phải chăng.
Các qui-khách đi lại đường Vinh-Bến-nhà nên đi xe thổ thì được cẩn thận hơn, chúng khi lấy về nên có ý kẻo lầm đi rồi xe khác. Muốn khỏi vậy lắm, xin liệt qui khách đánh giấy thếp trước cho nhà-ty, thì khi nhà-ty nhận được giấy thếp sẽ cho xe ra đón hay là cho người nhà đi đón.
Đường Yên-Lý đi cho-Bến thì đánh giấy thếp cho PHẠM-VĂN-PHI Yên-Lý garage — Ligne Entre Vinh-Bến-Thi đánh giấy thếp cho PHẠM-VĂN-PHI Bến-nhà garage.
3012

CÁO-BẠCH
Chúng tôi kính trình các qui-khách biết rằng chúng tôi thuộc bên chịu Phốt-phát (Phosphates) đến mua thang mười gửi rồi mới lấy tiền, song những các nhà từ mà mua thì phải có giấy chắc chắn để gửi chúng tôi làm tin, như là : đồ bản của nhà nước (Quốc-trái, (Titres d'Emprunt Français) phiếu Đông-pháp công-thái (Titres d Emprunt Indochinois) vân vân.
Những giấy phiếu Quốc-trái, công thái mà chúng tôi giữ đã làm tin thì bao giờ cũng phải là của những các nhà mua hàng chịu đem gửi, mà khi đến hạn giả tiền, mua chịu hàng rồi thì chúng tôi giả lại các giấy mã đó cho người mua hàng. Chứ không được mở trăng số thì chúng tôi giữ lấy thuốc về cần người có phiếu đem gửi.
Những các làng đã cắt lương rồi mà có những giấy phiếu ấy cũng chịu được phốt-phát, muốn biết cách thức mua chịu phốt-phát thế nào thì cứ đem giấy tờ đó hỏi tại các thu Công-sở.
Kính cáo
SOCIÉTÉ DES PHOSPHATES DU TONKIN
133, Avenue Paul Doumer,
HAIPHONG.

CAFÉ, RESTAURANT
HOTEL DES COLONIES
TRUNG-BẮC KHÁCH-SẠN
Chính-quán tại phố hàng Trống, số 80 ngay cửa Nhà-Thờ
Phụ-quán có vườn hoa rộng rãi, ở số 68 cũng phố ấy.
Đủ các cách tiện-lợi và lịch-sự theo lối ăn ở của người Âu-châu
Bản-quán thừa tiếp các qui-khách Tây-Âu và Đông-Á cũng một cách bình-tĩnh, mà lại để tùy ý cho các quí, người Nam-Việt hoặc người Trung-hoa, muốn ăn, ở, hoặc uống rượu chỗ biệt-tích cũng được, và cũng một giá tiền
Phụ quan cũng có giây nói trực tiếp với chính quán 2048

N° 80

TÁI-SINH-DUYÊN

(Sự-tích Mạnh-lệ-quân)

NGUYỄN-BỐ-MỤC dịch thuật

.. Khang-nhược-sơn cũng rõ bởi phần, hai vợ chồng tôi-vang bày hương-án để nghênh tiếp phong-cảo, rồi đọc mấy mỗ-tờ, quay mặt về phía hồ-ly cho hiện tế. Người nhà *Lệ-minh-đường* đệ tiệc ra phòng thờ. *Khang-nhược-sơn* mở xem, mới biết *Lệ-minh-đường* sai đón cả gia-quyến về Kinh để cùng hưởng phú-quí.

Tôn-thị gọi *Khang-nhược-sơn* vào trong phòng mà bảo rằng

— Phụ-quân định tiến Kinh hay đấy phải không ?

Khang-nhược-sơn cười mà đáp rằng :

—Hay tới tiến Kinh, tức là một ông thân-gia với quan Thừa-tướng, hễ chúng vinh ở đâu lấm rồi ! vậy để tôi cùng hai tiểu-thiếp tiến Kinh, còn phụ-nhân thì ở nhà mà chiêu-quản gia-nghiệp.

Tôn-thị nói :

— Tôi cũng muốn tiến Kinh để làm mẹ chồng một vị thiên-kim tiểu-thư mới được !

HỒI THỨ XXX

Tôn-thị đòi theo *Khang-nhược-sơn* tiến kinh *Khang-nhược-sơn* liền bảo rằng :

Hãy tạm cứng tiến Kinh cả thì sẽ-nàng-ấy hay biết gì mà cho ai chiếm quản.

Tôn-thị nói :

— Sản-nghiệp nhà ta giao cả cho con *Thăng-kim* (con gái *Khang-nhược-sơn*) chiêu quản cũng được chứ sao !

Khang-nhược-sơn nghĩ thầm : nếu vậy thì thật may cho con rể ta quá nhưng chẳng qua là số-phận nó mà thôi, Nghĩ vậy, mới cũng-phẳng lòng, rồi ra thuật chuyện cho con gái là nàng *Thăng-kim* nghe.

Nàng *Thăng-kim* nói :

— Thân phụ tiến Kinh trước, còn thân-mẫu hãy thư-hồ một chút, đợi khi con làm-sản rồi, hãy giờ thân-mẫu hãy tiến Kinh cũng được. Lỡ như thế thì khi con làm sản, mới yêu lòng mà không lo ngại.

Tôn-thị nghe ngài bởi lâu, rồi nói :

— Ừ ! mẹ cũng đành phải đợi cho con làm-sản rồi, mới có thể yên lòng mà tiến Kinh được.

Tôn-thị liền vào nói chuyện với *Khang-nhược-sơn*. Hôm sau, *Khang-nhược-sơn* một mặt chọn ngày tốt để sắm sanh tiến Kinh còn một mặt thì bày tiệc mai mừng để mời các người bạn-hữu thân-thuộc.

Đến ngày hôm ấy, *Khang-nhược-sơn* đem hai người tiểu-thiếp cùng cận *Nguyệt-lãng* và hơn 10 đứa đòi-tỳ thẳng đường tiến Kinh. Trong khi đi đường đã được các quan quân bộ tống rất là trang trọng.

Khi tới Kinh thành, *Khang-nhược-sơn* cho hai tiểu người nhà vào báo với *Lệ-minh-đường* trước, *Lệ-minh-đường* vội-vàng ra ngoài thành đón, mới vào nhà công-quán sắm nước trà, rồi đưa về tướng phủ. Quan Thừa-tướng *Lương-giám* cũng xuống thềm nghênh-tiếp.

Khang-nhược-sơn trông thấy *Lương-giám* vội-vàng chạy đến trước mặt, toan sụp lạy. *Lương giám* đỡ dậy mà rằng :

— thân-công tới đây mà lão-phu không kịp ra ngoài thành nghênh-tiếp tuổi là không phải, sin thân-công miễn-thứ đi cho.

Khang nhược-sơn nói :

— tiểu-nhi được đội ơn quan Thừa tướng đề-bạt, giá này thật cảm kích vô cùng.

Lương-giám mời *Khang-nhược-sơn* vào ghế ngồi, *Lệ-minh-đường* ngồi bên ở một bên. Khi nồng trà xong, *Lương-giám* truyền gọi *Tôn-thị* tiểu-thư ra để bái-yết cậu phụ. Nàng *Tôn-thị* ra lạy, *Khang-nhược-sơn* gật đầu, lại bảo nàng *Tôn-thị* ra lạy *Lệ-minh-đường* rồi thôi-thiếp vào bái-yết *Cảnh* phu-nhân.

Lại nói chuyện *Lệ minh-đường* từ khi lĩnh chức Bình-bộ thượng-thư, hàng ngày theo các quan đại-thần vào nội-các để phê-phó văn-án. *Lệ minh-đường* thấy tư-rất thông-minh, cho nên đoán việc không mấy khi lầm lỗi. Vả lại là người công bằng vậy những văn-án nào đã qua tay *Lệ minh-đường* phê-phó thì vua *Thành-tôn* đều chuẩn y ngay.

Vì thế, trên từ thiên tử, dưới đến các quan triều thần, đều có lòng kính mến *Lệ-minh đường*. Phàm *Lệ-minh-đường* lan xin điều gì vua *Thành-tôn* cũng ưng thuận cả. *Lệ-minh đường* cũng có cơ-hội đề cứu anh *Hoàng-phủ* ra thôi.

Một hôm, vua *Thành-tôn* ra ngự triều, *Hoàng-a-Quan* tâu rằng :

— Muôn tâu bệ-hạ ! Nay có quan Tiền-phố *Sơn-đông* là *Bành-như-trạch* dâng biểu cáo-giả. Trong biểu nói quan Tri-sự đại-tướng-quân là *Dương-Hán-nghĩa* đêm trước đem một vạn quân ra *Đăng-châu* để đánh quân *Phiên*, ngài vì quan *Phiên* có *Thiên-sĩ đạo nhân* giúp, cho nên *Dương-Hán-nghĩa* bị thua mà thiệt hại nặng. Hiện nay quân *Phiên* còn đang quấy nhiễu *Đăng-châu*, nhưng sau khi tháng 9 tới có sương tuyết, nước bể đóng váng, thuyền-bè khó đi thì tất quân *Phiên* lại lui về bải-đảo. Chúng thanh ngôn là đến tháng ba năm sau thì cố sức mà đánh *Sơn-đông*, rồi thẳng đường tiến về *Bắc-kinh*. Bệ-hạ nên nhân lúc quân *Phiên* sắp lui, kéo lui này, sai một viên danh-tướng đem quân đến cửa-ải thì mọi khỏi lo việc.

Vua *Thành-tôn* bội-nhiên mấy tuyết, không thấy một người nào dâng-sớ cả, mới không bằng lòng mà phán rằng :

— Trong triều bao nhiêu các quan võ tướng, nay đều là những phường tham công sợ chết, không ai dám vì trẫm mà đem quân đi đánh giặc, thì thật là một sự đáng giận !

Lệ-minh đường nghĩ thầm : ngày nay triều-đình đang lúc cần-cấp, ấn là ta nhân cái cơ hội này mà cứu anh *Hoàng-phủ*. Nghĩ vậy, mới qui xuống tâu rằng :

— Muôn tâu bệ-hạ ! Tôi không phải là các võ-tướng bất-tương không chịu lấy sức đảo, chỉ vì xưa nay chưa ai quen giáo cao chiến ở trên mặt bể. Hễ khi ra đến mặt bể thì đứng ngồi không vững, còn mũa không yên, còn đánh sao được ! Vì thế mà các quan võ phương đều sợ tôn đến quốc thể. Vậy tôi dám liều mạnh.

Vua *Thành tôn* nói :

Nhà ngươi nói chí phải ! phương chẳng lẽ cứ ngồi nhà nhìn cho quân giặc tiến vào Kinh-thành rồi bó tay chịu hàng hay sao !

Lệ-minh-đường tâu rằng :

— Cứ như bề hạ thân thiên nghĩ thì nay sắp đến kỳ mưa tuyết, quân giặc phải lui về, bệ-hạ nên ban chiếu cho thiên-hạ, chiêu-mộ lấy những tay hải-chiến, để đem quân đi đánh Phiên. Kẻ nào có thì võ-nghệ và không sợ sóng gió thì vô luận quan quân nhân dẫn hay là lưu-dân tù tội, đều cho tiến Kinh, đến thi Binh-bộ mà bảo danh, để dân, thông hai phen sau mà không thi về, sai một viên đại-thần làm chủ-tế, khảo-sát các khoa võ-nghệ, lấy đỗ võ-tiến-sĩ.

(Còn nữa)

NGUYỄN-V.-LUẬN